

Agenderingsverzoek: demonstratierecht

De fracties van de PvdA, GroenLinks, Partij voor de Dieren en SP willen graag de brief Beantwoording art. 39 vragen Manifest demonstratierecht agenderen voor een meningvormende ronde in juni.

In maart 2024 hebben de agenderende fracties schriftelijke vragen gesteld aan het college en de burgemeester naar aanleiding van de ondertekening van het *manifest demonstratierecht* van Amnesty International. Wij zijn positief over de ondertekening van het manifest en dat op 13 februari jl. de raad hierover geïnformeerd is, maar bij voorkeur had de burgemeester dit vooraf met de raad besproken en gezamenlijk ondertekend. Zowel omdat we als raad ook een rol spelen in het uitvoeren van het manifest, namelijk punt 10 'De raad evalueert het gevoerde beleid rond demonstraties'. Maar ook omdat de praktijk vaak niet in lijn is met de uitgangspunten van het manifest.

Zo stelt het manifest dat de gemeente zich inspant om elke demonstratie mogelijk te maken en alleen beperkingen oplegt wanneer die strikt noodzakelijk zijn. Hierbij moet elke losse demonstratie op zijn merites worden beoordeeld. Dit is niet altijd het geval. Bij verschillende demonstraties zijn de eerdere ervaringen met de groepen activisten zwaarwegend geweest om beperkingen op te leggen. Zoals bij [een mars van Extinction Rebellion in januari 2024](#), toen vooraf al zware beperkingen werden opgelegd, en de demonstratie werd ontbonden op een plaats en moment dat er geen sprake was van wanordelijkheid. Ook wordt er in enkele gevallen gehandhaafd tegen vreedzame uitingen, wanneer er geen sprake is van wanordelijkheden of strafbare feiten. [Bijvoorbeeld toen met krijt een Palestijnse vlag werd getekend](#) en [toen dragers van een Keffiyeh onterecht in verband werden gebracht met een vernieling en werden gearresteerd](#).

De opvatting van het college respectievelijk de burgemeester dat het tekenen van het manifest demonstratierecht geen gevolgen heeft voor het huidige beleid delen we niet. Wel betreuren we het dat het college respectievelijk de burgemeester de ondertekening niet ziet als een kans om het beleid te herzien en meer in lijn te brengen met de mensenrechten en aanbevelingen van Amnesty International uit het rapport [Demonstratierecht onder druk](#) (2022).

Daarbij willen de fracties graag de volgende punten ter bespreking voorleggen aan de rest van de Raad:

1. Zijn de fracties het met de PvdA, GroenLinks, Partij voor de Dieren en SP eens dat er een andere taal en houding van de Gemeente nodig is naar demonstraties om geen zogeheten *Chilling Effect*¹ uit te oefenen?²
 2. Zijn de fracties het met ons eens dat er naast een controlerende taak, er ook een kaderstellende rol voor de raad dient te zijn als het gaat over het beleid rondom het faciliteren van het demonstratierecht (binnen de Wet Openbare manifestaties)?
 1. Extra kaders die vastgelegd zouden kunnen worden, zijn de uitgangspunten uit het Manifest demonstratierecht van Amnesty International en de kaders die volgen uit de aanbevelingen in het rapport *Demonstratierecht onder druk*.
 2. De agenderende fracties vragen aandacht voor de invulling van de faciliterende rol van de gemeente en politie. Hierbij kan een voorbeeld worden genomen aan de 'Verbindingsgroep' van de Utrechtse politie.³
 3. Ook de inspectie JenV heeft opgeroepen om de politietaken bij demonstraties duidelijk vast te leggen.⁴
 3. Zijn de fracties het met ons eens dat er periodiek, tenminste elke twee jaar, een evaluatie zou moeten worden vastgesteld van het beleid rond het faciliteren en optreden tegen demonstraties?
 4. Zijn de fracties bereid om namens de Gemeenteraad ook het manifest van Amnesty International te ondertekenen?
-

¹ In dit specifieke geval wordt een afschrikwekkend effect bedoelt door bijvoorbeeld een afkeuring voor een bepaalde vormen van protest. Dat is niet in lijn met de grondwet (artikel 9.2), die stelt dat het gemeentebestuur enkel wat te zeggen heeft over een demonstratie in het kader van de volksgezondheid, verkeersveiligheid en het ontstaan van wanordelijkheden. [Zie meer info in dit artikel.](#)

² Zie ook '[Under-protected and over-restricted: The state of the right to protest in 21 countries in Europe](#)' d.d. 9 juli 2024) waarin 'dreigende taal en demoniserende retoriek van politici' specifiek genoemd wordt als aanjager van het stigmatiseren van protest.'

³ https://www.ad.nl/utrecht/waarom-demonstraties-in-utrecht-zelden-uit-de-hand-lopen-het-succesvan-de-verbindingsgroep~a165ade7/?cb=32ac67dc-7e03-4ab4-916a-71438892f8e3&auth_rd=1 ⁴ <https://www.inspectie-jenv.nl/actueel/nieuws/2025/05/15/inspectie-jenv-leg-politietaken-bijdemonstraties-duidelijk-vast>